

Jan GOOSSENS

voorzitter

Bond Zonder Naam

„Kleine mens, voor mij ben je groot.” Het is een spreuk van Bond Zonder Naam, meteen de lievelingsspreuk van voorzitter Jan GOOSSENS. „Omdat ik vind dat iedereen telt. Iedere mens heeft iets in zijn mars. En het is aan ons om mensen die dat niet kunnen waarmaken, daarbij te helpen.” Die overtuiging dreef hem naar Afrika en opende hem daar de ogen voor de noden bij ons.

‘Ik wil de vinger op de wonden leggen en er iets aan doen’

Ilse VAN HALST

Rode draad in ons gesprek is ook die in Jan GOOSSENS' leven. „Een Bijbelkenner ben ik niet en ook bij de kerkelijke leer heb ik bedenkingen,” zegt de voorzitter van Bond Zonder Naam, „maar de christelijke waarden die ik als kind meekreeg, blijven mijn drijfveer.” En dat hij zich volledig gooit in zijn engagement voor zijn medemens hier en in Afrika, vertellen niet enkel zijn woorden, maar onderstrepen ook zijn gebaren en emoties.

– *Wie was de kleine Jan?*

Geboren en getogen in Boechout, als oudste van vier, kreeg ik de christelijke waarden met de paplepel ingegoten. Vooral de solidariteitsgedachte bleef aan me kleven. De vasten bijvoorbeeld beleefden we op een klassieke manier, zonder te snoepen. Moeder schonk het aldus uitgespaarde geld aan Broederlijk Delen. Het gaf ons het gevoel echt iets bijgedragen te hebben. Zo groeide mijn passie voor ontwikkelings samenwerking. Na mijn studies verpleegkunde werkten mijn vrouw Els en ik gedurende twee jaar als vrijwilliger in Congo. Tot we in 1990 moesten terugkeren, toen de spanningen tussen Mobutu en ons land hoog opliepen.

– *Afrika liet u echter nooit los. Een verklaring?*

De ongelijkheid in de wereld raakt me. Al wat er vandaag gebeurt, de migrantenstroom en vluchtelingen crisis, heeft ermee te maken. En vooral, hoe kunnen wij onze economische systemen aanpassen, opdat mensen het daar beter zouden hebben? Overal in Afrika ontmoet ik gedreven mensen met zo veel potentieel, maar die door het falen van het systeem of het niet bestaan van systemen aan handen en voeten gebonden zijn. Dat potentieel moeten we versterken en ter plekke houden.

Na diverse jobs in ziekenhuizen in ons land belandde ik in 1998 bij Artsen Zonder Vakantie, aanvankelijk als projectleider, nadien als directeur. Vandaag ben ik directeur van de vzw The Walking Egg, die een methode ontwikkelde als antwoord op vruchtbaarheidsproblemen bij vrouwen in ontwikkelingslanden. Het controversiële van dit project sprak me aan. Bovendien weet ik uit ervaring hoeveel Afrikaanse vrouwen met dat probleem geconfronteerd worden en hoe stigmatiserend die problematiek daar is. Onvrucht-

Jan Goossens: „De samenleving meer leefbaar maken. Kun je je een mooiere opdracht wensen?” © Frank Bahn Müller

bare vrouwen worden uitgesloten, soms zelfs beschuldigd van hekserij.

– *Intussen laten ook de noden aan deze kant van de wereldbol u niet koud. Waarom werd u voorzitter van Bond Zonder Naam?*

Ik ben er een van de duizend vrijwilligers. Directeur, voorzitter – het zijn voor mij geen titels, maar werkwoorden. Door te reizen leerde ik vanuit de wijde wereld

„Het hart van onze samenleving klopt ook in de marge, niet alleen in winkelstraten en op festivals”

naar onze samenleving kijken, niet vanuit onze westerse bril zoals we al te vaak doen. En dan realiseer je je dat er bij ons ook veel armoede bestaat. Bond Zonder Naam is vooral bekend van de spreuken waarmee het mensen aan het denken wil zetten, maar dekt een veel bredere lading en wil een antwoord bieden op de noden van de zwakkeren in onze samenleving.

Denk maar aan werkingen zoals Café zonder Bier, de Sociale kruidenier of het centrum voor integrale gezinszorg De Stobbe. Ook daar klopt het hart van onze samenleving, niet enkel in winkelstraten en op zomerfestivals. Kortom, Bond Zonder Naam is niet enkel een beweging, het doet ook heel wat bewegen in een ontkerkelijkt samenleving die nood heeft aan herbronning.

– *Heeft onze samenleving oren naar een boodschap van zachte waarden?*

Meer dan ooit. Recent lanceerde BZN de stiltehoeve Metanoia. Net als een abdij of klooster, maar wars van enige geloofsovertuiging, is het een plek waar mensen even uit de mallemol kunnen stappen om terug te vallen op zichzelf. Wij schreeuwen om dergelijke initiatieven. De economie mag dan ons leven beheren of beheersen, uiteindelijk gaan daarachter mensen schuil. En almaar meer mensen maken de denkoefening: waarmee zijn we bezig? Draait alles om winst?

– *Bent u een wereldverbeteraar?*

Nu voel ik me niet meer zo, als jonge gast wel. Maar goed ook, want anders beweegt

er niets. Ik zie me als iemand die mee mag helpen om onze samenleving leefbaarder te maken door te werken aan een lotsverbetering van mensen, waar ook.

– *Volgens cynici is ontwikkelingswerk een maat voor niets. Wordt u er moedeloos van?*

In dit werk moet je jezelf beschermen tegen het idee dat je niets aan de situatie kunt veranderen, want dat verlamt je. De wetenschap dat ik actief ben bij organisaties die wel degelijk iets in beweging zetten, maakt dat ik sterk sta. Ik geloof vooral in wat je voor deze of gene persoon in een project verwezenlijkt. Zo verleg je een steen in de rivier. Die ene steen zal de loop van de stroom niet veranderen, maar als anderen ook stenen verleggen, komt de zaak wel in beweging.

Tijdens een receptie in Kinshasa hoorde ik een blanke arts zeggen dat onze inspanningen uiteindelijk maar een druppel op een gloeiende plaat zijn. Waarop een Congolese collega repliceerde: „Die ene druppel betekent voor veel patiënten echter wel het verschil tussen leven en dood.”